

Commissie voor de
milieueffectrapportage

Aan de informateurs en onderhandelende partijen
Tweede Kamer der Staten-Generaal
Postbus 20018
2500 EA Den Haag

Datum: 23 april 2024

Onderwerp: Commissie mer pleit bij nieuwe kabinet voor
slimme inzet milieueffectrapportage.

Geachte informateurs en onderhandelende partijen PVV, VVD, NSC en BBB,

De komende jaren staat Nederland voor grote en urgente vraagstukken: het bouwen van een miljoen nieuwe woningen, zorgen voor een duurzame en betrouwbare energievoorziening, het beschermen en herstellen van bodem, water en natuur, het land meer klimaatveilig maken, het versterken van onze defensie en zorgen voor een toekomstbestendige economie en voedselzekerheid. Tegelijkertijd is de ruimte in Nederland schaars, zullen belangen botsen en blijven burgers vragen om een betrouwbare overheid, een gezonde en veilige leefomgeving en een vertrouwd en aantrekkelijk landschap.

Juist dan is het belangrijk om plannen en maatregelen steeds in hun onderlinge samenhang te bezien en om ingrepen in ruimte en landschap gericht en effectief, maar ook voor iedereen navolgbaar, af te wegen. Provincies, waterschappen en gemeentes, ondernemers en burgers moeten zich betrokken weten in vertrouwenwekkende besluitvorming en verantwoorde uitvoering, gebaseerd op een daadwerkelijk als rechtvaardig ervaren verdeling van lusten en lasten. Het belang van professionele besluitvorming als doorslaggevend voor daadwerkelijke participatie en snelle planvorming.

De afgelopen 35 jaar heeft de internationaal gevestigde werkwijze van de milieueffectrapportage (mer) zich bewezen als een dienstbaar en effectief instrument voor navolgbare en samenhangende besluitvorming. Het maakt duidelijk wanneer welke omgevingskwaliteiten onderbelicht blijven, laat botsende belangen zien, nodigt uit tot betrokkenheid van bewoners en ondernemers en zet aan tot betere alternatieven. Helemaal in lijn met algemene beginselen van behoorlijk bestuur.

A. v. Schendelstraat 760
3511 MK Utrecht

t (030) 2347666
e mer@eia.nl
w commissiemer.nl

IBAN NL51RABO0394229738
KvK-nr 41185216
BTW-nr NL8004.015.42.B.01

We verwachten dat het instrument de komende jaren aan belang toeneemt, juist vanwege de complexiteit en grote impact op de omgeving van de vraagstukken waar we voor staan. Die vraagstukken raken elkaar en grijpen diep in het leven van mensen in. Dan is het belangrijk om tussen departementen, tussen bestuurslagen, en tussen politiek, bestuur en burger transparant en doordacht beleid te maken. Het instrument van milieueffectrapportage helpt daarbij, zowel op het niveau van nationale plannen als op het concrete niveau van projecten en de afstemming daartussen. Daarmee voorkomt het instrument tijd en geld kostende juridische of bestuurlijke conflicten en procedures achteraf. Beter aan de voorkant goed doordacht dan aan de achterkant een hopeloos gecompliceerde situatie.

Bij haar 35-jarige jubileum bracht de Commissie voor de milieueffectrapportage het position paper 'Me(e)r dan ooit'¹ uit, met daarin aanbevelingen om milieueffectrapportage aan te passen aan de huidige tijd. Enerzijds dienstbaar aan de ingrijpende vraagstukken waar ons land voor staat en aan de roep om meer regie, anderzijds dienstbaar aan de toegenomen wens tot maatschappelijke betrokkenheid bij beleid en uitvoering.

Drie punten daaruit brengen we via deze brief speciaal onder uw aandacht. Het gaat driemaal om een meer doeltreffende benutting van het instrument van milieueffectrapportage, omwille van een versterking van de professionaliteit en betrokkenheid in de besluitvorming

'Zet mer vroeg in, voor betere planvorming en participatie'

Bestuurders zien het instrument van milieueffectrapportage nog te vaak als een op zichzelf staand 'procedureel nummer' aan het einde van de planvorming. Hier worden kansen gemist, niet zelden met vertragende juridische conflicten tot gevolg. Dat kan worden voorkomen door bestuurders ruimhartiger en eerder te betrekken bij de inzet van het instrument. Ten dienste van een proactieve politieke afweging en zinvolle burgerparticipatie. Dit vraagt om ruimte in het programma van de Commissie mer om hierop in te gaan, mede aan de hand van de inzichten uit haar 35-jarige ervaring. Wij adviseren de onderhandelende partijen: *Maak in het licht van de complexe en urgente fysiek-ruimtelijke opgaven en in aanvulling op de geldende tarievenwet, een bredere inzet en benutting van de expertise van de Commissie mogelijk, ten behoeve van een effectieve besluitvorming.*

'Actualiseer het besluit over mer bij nieuwe ontwikkelingen'

In aanvulling daarop: door innovatie en nieuwe behoeften verandert Nederland voortdurend. Voorbeelden zijn de komst van zonneparken, datacenters, logistieke centra en elektrolyse-installaties. Deze en andere nieuwe ontwikkelingen nemen veel schaarse ruimte in en hebben aanzienlijke effecten op de fysieke leefomgeving, zoals op landschap, natuur en energiegebruik. Een milieueffectrapport is voor deze nieuwe activiteiten momenteel niet verplicht. Burgers én ondernemers vragen hier nadrukkelijk wél om, aangezien nieuwe ontwikkelingen vaak zorgen over bijvoorbeeld de eigen gezondheid en het landschap met zich

¹ Zie onze website voor dit paper: <https://www.commissiemer.nl/documenten/00000577.pdf>

meebrengen of over investeringszekerheid. Een periodieke actualisatie van het Omgevingsbesluit onder de Omgevingswet is nodig op dit punt. Wij adviseren de onderhandelende partijen: *Actualiseer sneller en beter dan voorheen de lijst met mer(beoordelings)plichtige projecten, bijvoorbeeld door een korte jaarlijkse evaluatie en update van het Omgevingsbesluit.*

'Zorg voor verplicht advies over milieu-informatie bij complexe projecten'

En tenslotte: het advies van de Commissie mer bij complexe projecten is met de invoering van de Omgevingswet vrijwillig geworden.² Concreet betekent dit dat er geen verplichte onafhankelijke controle meer is van het milieuonderzoek bij bijvoorbeeld toestemmingen voor nieuwe wegen, hoogspanningsleidingen en industrieterreinen in de buurt van woonwijken, bedrijventerreinen of beschermde natuur. Dit zet de kwaliteit van de omgevingsinformatie en daarmee van de besluitvorming onder druk. De afgelopen decennia heeft de Commissie helaas moeten constateren dat in veel milieueffectrapporten bij complexe projecten essentiële informatie ontbrak. Met alle risico's van dien voor de snelle uitvoerbaarheid van plannen: het gevaar dat het tegendeel wordt bereikt van wat wordt beoogd. Bevoegde gezagen hebben baat bij een onafhankelijke toets die wijst op mogelijke juridische tekortkomingen, om zo te voorkomen dat complexe procedures eindigen in gerechtelijke procedures en/of onrust bij inwoners. We adviseren daarom: *Zorg bij projecten met grote milieu-impact voor een verplicht advies van de Commissie over de kwaliteit van de milieu-informatie. Om aan de voorkant onzekerheden en onderling wantrouwen te voorkomen.*

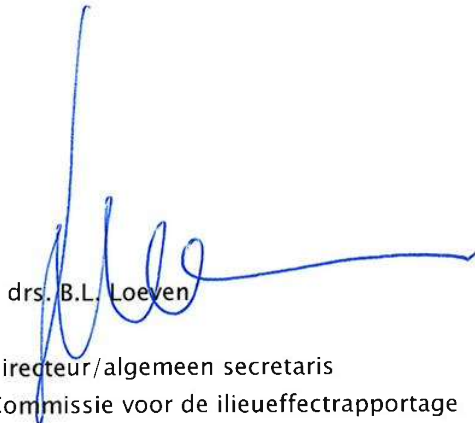
We gaan over deze drie punten graag met u in gesprek en zijn altijd bereid om een nadere toelichting te geven op deze brief. Omwille van de kwaliteit van onze leefomgeving.

Met vriendelijke groet,

Prof. dr. ir. J.T. Mommaas

voorzitter
Commissie voor de milieueffectrapportage

drs. B.L. Loeven

directeur/algemeen secretaris
Commissie voor de milieueffectrapportage

² Een complex project is een wijziging of afwijking van het omgevingsplan (voorheen bestemmingsplan) of een project met gevolgen voor Natura 2000-gebieden. Alleen voor (beleids)plannen die daaraan voorafgaan is het advies nog verplicht.

